

Asia: VN/32862/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoidosta opioidilääkkeillä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asetusluonnos on tällä hetkellä voimassa olevaa asetusta tiiviimpi ja selkeämpi. Sen rakenne on kronologinen ja asiat on helpompi löytää pykälän otsikon perusteella. Lisäksi asetuksesta on nähtävissä tärkeä kokonaisvaltainen hoito ja yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon kesken, mikä on ollut kuvaavaa myös isolle 1.1.2023 voimaan tulleelle mielenterveys- ja päihdelainsäädännön uudistukselle.

Nyt esillä olevaa asetusta ja terveydenhuoltolakia on osin luettava yhdessä, koska opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoito opioidilääkkeillä on omana pykälänään terveydenhuoltolain 28a §:ssä, toki niin, että laki on ensin ja asetukset sen jälkeen.

4 §:n 1 momenttiin on tuotu lisäys siitä, että korvaushoito voidaan aloittaa myös sellaisella opioidiriippuvaisella potilaalla, jolla ei ole riippuvuuden pitkäestoisuuden ja kokonaistilanteensa vuoksi edellytyksiä vieroittautua opioideista. Tähän mennessä nykyistä asetusta on monin paikoin sovellettu liian kirjaimellisesti ja potilaalta on tosiasiasa edellytetty todellista vieroitusyritystä. Kun motivaatio ja hoidon tarve on ollut akuutti, keinotekoiset muodolliset vieroitusyritykset ovat pitkittäneet hoitoon pääsyä, jopa aiheuttaneet sen, että hoito jää saamatta. Uusi kirjaus helpottaa hoitoon pääsyä. Nyt yksilön tapauskohtaista tilannearviota on korostettava ja myös yksilön omalle näkemykselle annettava painoarvo kokonaisarviossa.

4 §:n 2 momentissa todetaan, että hoidon vaativuuden edellyttäessä hoidon tarve tulee arvioida, hoito aloittaa ja toteuttaa hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon toimintayksikössä, valtion mielisairaalassa tai vankiterveydenhuollon yksikössä. Asetuksessa tai perustelutekstissä ei avata asiaa tämän enempää. On huomattava, että kaikilla hyvinvointialueilla ei ole erikoissairaanhoidon toimintayksikköä, joka pystyy toteuttamaan opioidikorvaushoitoa. Tähän mennessä korvaushoidon aloituksia ovat tehneet myös yksityiset luvanvaraiset palveluntuottajat. Korvaushoitoa tarvitsevien

kannalta on erityisen tärkeää, että tämä asia pidetään mielessä sekä varmistetaan, että tällä hetkellä käytössä olevien palveluiden taso ei heikkene.

4 § 3 momenttiin on tuotu uutena psykososiaalisen hoidon ja tuen tarpeen pitkäaikaisuus, kun hoitoa toteutetaan mahdollisimman lähellä potilaan asuinpaikkaa. Kun säännöstä on täydennetty, on lupa edellyttää, että se samalla lisää ja kohentaa psykososiaalisen hoidon ja tuen antamista. Tähän mennessä psykososiaalisen tuen saaminen on ollut paikoitellen Suomessa vaikeaa saada, vaikka potilas on sitä nimenomaan pyytänyt ja vaikka se tähänkin mennessä on määritelty osaksi hoitoa.

5 §:n hoitosuunnitelmaan on saanut useita potilaalle merkityksellisiä lisäyksiä. Hoitosuunnitelmassa nyt näkyvä psykososiaalinen hoito korostaa tämän hoidon tärkeyttä osana kokonaisuhoitoa. Myös muut lisäykset puolustavat sitä, että monipuolinen ja kokonaisvaltainen hoitosuunnitelma on potilaan edun mukainen ja edistää hyvää hoitoa. Muu terveydenhuolto ja sairaanhoito on erittäin tervetullut lisä. Yleisesti on tiedetty, että korvaushoitopotilaan on tähän mennessä ollut kovin vaikeaa saada itselleen erilaisia tarpeellisia terveyspalveluja. Yhteistyö sosiaalipalvelujen kanssa on kannatettavaa, koska se monipuolistaa palveluja ja vastaa parhaiten eri yksilöiden erilaisiin tilanteisiin ja tarpeisiin. Uudet kirjaukset hoitosuunnitelman säännöllisestä tarkistamisesta ja tarpeen mukaisesta täydentämisestä yhteistyössä sosiaalihuollon kanssa antavat lisäohjeita toimijoille ja korostavat hoitosuunnitelman seurannan tärkeyttä.

Monet uudet kirjaukset pykälissä ja paikoin puutteelliset pykälien perustelut edellyttäisivät sitä, että korvaushoidosta saataisiin viimein valtakunnallinen ohjeistus, joka yhdenmukaistaisi käytäntöjä koko maassa ja edistäisi potilaiden oikeuksia. Oikea ohjeistuksen antaja ja hyvä asiantuntija tässä olisi sosiaali- ja terveysministeriö.

Sillanpää Tuula
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry - Päihdeasiamies